

Kaupunginhallituksen teknisten tukipalvelujen jaosto	§ 16	27.03.2020
Kaupunginhallituksen teknisten tukipalvelujen jaosto	§ 43	27.05.2020

Vesihuollon yhtiöittämisestä päättäminen

369/00.01.00.03/2019

Kaupunginhallituksen teknisten tukipalvelujen jaosto § 16

Valmistelija
Esittelijä

Kaupungininsinööri Manne Carla, puh. 040 488 5670
Tekninen päällikkö Jonas Nylund, puh. 050 428 3774
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Teknisten tukipalvelujen jaosto on kokouksessaan 6.3.2019 §:ssä 41 "Teknisten tukipalvelujen organisaation kehittäminen" päättänyt ehdottaa kaupunginhallitukselle vesihuoltolaitoksen yhtiöittämistä koskevan selvityksen aloittamista. Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen kokouksessaan 27.5.2019.

Yhtiöittämisselvitys tilattiin kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti Pöyry Finland Oy:ltä (nykyiseltä AFRY Oy:ltä). Pöyry Finland Oy jätti edullisimman tarjouksen, kun arviointikriteereinä ovat hinta ja referenssit. AFRY käynnisti yhtiöittämisselvitystyön kesäkuussa 2019. Työssä analysoitiin Paraisten kaupungin vesihuollon nykyistä toimintaa sekä yhtiöittämisen vaihtoehtoja kunnan, vesihuollon ja asiakkaan näkökulmasta. Vesihuoltolaitos vastaa talousveden tuottamisesta ja jakelusta sekä jäteveden vastaanottamisesta ja puhdistamisesta toiminta-alueillaan. Vesihuoltolaitoksen vastuulla on lisäksi talous- ja jätevesiverkkojen kehittäminen ja ylläpito.

Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti yhtiöittämisselvitystyön ohjausryhmän kokoonpano on ollut seuraava: kaupunginjohtaja Patrik Nygrén, talouspäällikkö Petra Palmroos, yhdyskuntainsinööri Matias Jensen ja kaupungininsinööri Manne Carla. Myös kaupungin tilintarkastaja Andreas Holmgård on ollut läsnä osassa ohjausryhmän kokouksia.

AFRY esitteli selvitystä ensimmäisen kerran ohjausryhmälle 11.2.2020. Esittelyyn osallistuivat tilintarkastaja Andreas Holmgård, kaukolämpöyhtiön hallituksen puheenjohtaja Christel Sonntag, kaupunginhallituksen teknisten tukipalvelujen jaoston puheenjohtaja Markku Orell, vesihuoltopäällikkö Marko Rusi ja tekninen päällikkö Jonas Nylund.

Yhtiöittämisselvityksen esittelyn jälkeen ohjausryhmä päätti edetä sen ehdotuksen pohjalta, jonka mukaan vesihuoltolaitos fuusioituisi kaukolämpöyhtiöön kaupunkikonserniin kuuluvaksi yhtiöksi. Toisena vaihtoehtona oli vesihuoltolaitoksen yhtiöittäminen erilliseksi yhtiöksi, mutta ohjausryhmä ei pitänyt tätä mallia houkuttelevana.

Vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisellä tavoitellaan vesihuoltotoiminnan kannalta riittävää itsenäisyyttä, toiminnan tehokkuutta ja vastuiden selkeyttä. Vesihuoltolaitoksen operatiivinen päätöksenteko jakautuu tällä hetkellä kolmen

kunnallisen toimielimen kesken: kaupunginhallituksen teknisten tukipalvelujen jaoston, kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston. Päätösprosessit ovat nykyisessä mallissa usein aikaa vieviä. Yhtiömallissa vesihuoltotoiminnan kaikkien päätösten tekoprosessi olisi yhtiön hallituksen myötä nopeaa ja päätökset voitaisiin panna täytäntöön välittömästi. Yhtiön hallitus voi myös tuoda johdolle aitoa lisäarvoa.

Toinen yhtiöittämisen etu on kustannusvastaavuus talouden hoidossa ja talouden läpinäkyvyys. Tämä hyödyttäisi päivittäistä toimintaa ja talouden seurantaa. Vesitaksat voitaisiin pidemmällä aikavälillä (10 vuoden ennuste) pitää yhtiöittämisen seurauksena alemmalla tasolla verrattuna nykyiseen taseyksikköperusteiseen toimintamalliin. Yhtiöittäminen korostaisi vesihuoltolaitoksen toiminnan ohjaamista liiketaloudellisin perustein niin, että tuloksena saavutetaan kustannustehokkuutta, parempaa palvelua, pitkän aikavälin suunnittelua ja läpinäkyvyyttä talouteen. Yhtiö olisi myös nykytilanteeseen verrattuna houkuttelevampi työnantaja uutta henkilöstöä rekrytoitaessa.

Yhtiöittämisen ja fuusioitumisen riskejä voidaan pitää pieninä saavutettaviin etuihin verrattuna. Kiinteistöistä ja arvopapereista on yhtiöittämisen yhteydessä maksettava varainsiirtovero, mutta näiden taloudellinen merkitys transaktiossa on vähäinen.

Yhtiöittämisessä kaupunki saisi noin 4,6 miljoonan euron myyntivoiton sekä jatkossa taloudellista hyötyä vesiyhtiön omistajatuloutuksen muodossa. Kaupungin saama myyntivoitto tarkentuu vuoden 2020 lopussa, jos yhtiöittämisspätös toteutetaan. Niin kauan kuin yhtiöllä on perustamislainoja ja se maksaa niistä korkoa kaupungille, tulos voidaan tarkistaa veroneutraaliksi. Pidemmällä aikavälillä yhtiön omistajatuloutus muuttuu osingonjaoksi, jolloin yhtiön on luonnollisesti tehtävä verotettavaa tulosta.

AFRY:n selvityksen mukaan parhaat synergiat toiminnoissa saadaan fuusioimalla vesihuoltolaitos ja kaupungin kaukolämpöyhtiö Paraisten Kaukolämpö Oy yhdeksi yhtiöksi. Toimintojen synergiaetujen arvoksi on arvioitu noin 200 000 euroa vuodessa. Tässä mallissa molemmilla toiminnoilla on erillinen kirjanpito, mikä tarkoittaa kaukolämpöyhtiön talouden seurannan säilymistä läpinäkyvänä. Fuusioituminen ei vaikuta negatiivisesti kaukolämpöyhtiön asiakasmaksuihin.

Fuusioitumismalli turvaa parhaalla mahdollisella tavalla molempien toimintojen tulevaisuuden kaupunkikonsernissa. Vesihuoltotoiminnan maksujen kehitys on nykyiseen taseyksikkömalliin verrattuna maltillisempaa. Molemmat liiketoiminnot yhteen yhtiöön keskittävä fuusioituminen selkeyttää kaupunkikonsernin ohjausjärjestelmää. Vesihuoltolaitoksen fuusioitumisen myötä kaupunki saisi noin 4,6 miljoonan euron myyntivoiton. Vaikutus konsernitasolla on 0 euroa.

Oheismateriaali

AFRY:n yhtiöittämisselvitys

Ehdotus

Esittelijä ehdottaa jaostolle ohjausryhmän suosituksen mukaisesti, että se päättää

ehdottaa kaupunginhallitukselle Paraisten kaupungin vesihuoltolaitoksen ja kaukolämpöyhtiön Paraisten Kaukolämpö Oy:n fuusiota siitä saatavien taloudellisten ja toiminnallisten synergioiden vuoksi.

Päätös

Reijo Kuivamäki AFRY Oy:stä esitteli yhtiöittämisselvitystä ja vastasi esitettyihin kysymyksiin. Tämän jälkeen Paraisten Kaukolämmön hallituksen jäsenet sekä etänä kokoukseen osallistunut Reijo Kuivamäki poistuivat kokouksesta, ja puheenjohtaja avasi keskustelun. Jäsen Christer Friis ehdotti asian palauttamista. Jaosto yhtyi ehdotukseen. Jaosto totesi, että on tarpeen tehdä vaikutusten arviointi, jossa käsitellään muun muassa seuraavia näkökohtia: vaikutukset vedenkuluttajalle ja yhteisölle ja vaikutukset demokratiaan eli päätöksentekoon, investointeihin, mahdollisiin kriisikuntakriteereihin, henkilöstöön ja vesilaitoksen tuleviin kehittämissuunnitelmiin. Jaosto toivoi yksityiskohtaisempaa tietoa arvioiduista synergiavaikutuksista.

Tiedoksianto

Kaupungininsinööri M. Carla, vesihuoltopäällikkö M. Rusi, hallituksen puheenjohtaja Christel Sonntag

Kaupunginhallituksen teknisten tukipalvelujen jaosto § 43

Valmistelija Esittelijä

Kaupungininsinööri Manne Carla, puh. 040 488 5670
Tekninen päällikkö Jonas Nylund, puh. 050 428 3774
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Yhtiöittämisselvityksestä pidettiin 16.4.2020 infotilaisuus kaupunginhallitukselle, tekniselle jaostolle ja kaukolämmön hallitukselle. Asia palautettiin jaoston edellisestä kokouksesta Christer Friisin ehdotuksesta, jotta laajempi vaikutusten arviointi laadittaisiin erillisenä (ks. liite 1) ja että vesihuoltolaitoksen ja Paraisten Kaukolämpö Oy:n fuusiovaihtoehdon synergiaeduista saataisiin yksityiskohtaisempaa tietoa. Tämän lisäksi selvitettiin ns. ”nolla +” -vaihtoehtoa, eli tarkasteltiin, mitä kehittämismahdollisuuksia voitaisiin toteuttaa nykymallissa (vrt. = taseyksikkö), jossa vesihuoltolaitos toimii osana kaupungin organisaatiota. Tällaista ”nolla +” -vaihtoehtoa voinee lähinnä verrata liikelaitosmalliin.

Edellisessä jaoston kokouksessa tiedusteltiin myös vesihuollon henkilöstön tilannetta ja toiminnan tulevia investointitarpeita. Vesihuollon henkilöstön suhteen ei olla suunniteltu mitään muutoksia, jos toimintamuoto muuttuu. Tämä käy myös ilmi AFRY:n selvityksestä. Henkilöstön määrä säilyy samana ja on periaatteessa riippumaton siitä, missä yhtiömuodossa toimintaa harjoitetaan. Vesihuollon investointien suhteen ollaan samassa tilanteessa. Tulevaisuuden investointitarpeet ovat riippumattomia toimintamallista. Yhtiömuotoisissa mallinuksissa investointien hallinnassa on kuitenkin suuria toiminnallisia etuja, joita ei voida saavuttaa taseyksikössä eikä ”nolla +” -vaihtoehtoissa. Yhtiömalleissa yhtiön hallitus voi itsenäisesti päättää vesihuollon investoinneista ja päätöksenteko ei ole riippuvainen kaupungin muista investointitarpeista, jotka aina rajoittavat vesihuollon investointitarpeisiin myönnettäviä varoja vuosittain. Yhtiömalleissa investointivaroja on ainoastaan tasapainotettava poistojen määrään, jolloin ne myös saadaan vastaamaan paremmin laitoksen todellista investointitarvetta. Kaiken lisäksi investointiprojekteihin varatut määrärahat eivät

lopu joka vuosi 31.12. päivämäärällä, vaan niiden voimassaolo jatkuu aina vuodenvaihteen ylitse, jos on tarvetta tähän projektin aikataulutuksen vuoksi (kokemus on osoittanut, että suurin osa investointiprojekteista jatkuu aina vuodenvaihteen ylitse).

AFRY on päivittänyt selvityksensä synergiaetujen osalta yksityiskohtaisemmilla tiedoilla sekä lisännyt ”nolla +” -vaihtoedon kehittämismahdollisuudet. Tämän lisäksi on päivitetty vesihuollon ja kaukolämpöyhtiön vuoden 2019 tietoja. Selvityksestä käy ilmi että ”nolla +” -vaihtoehdossa voidaan määrättyjä asioita kehittää ja toteuttaa vesihuollon toiminnassa, mutta samansuuruisia taloudellisia ja toiminnallisia etuja, joihin fuusiovaihtoehto antaa mahdollisuuden, ei voida saavuttaa ”nolla +” -vaihtoehdossa. Vesihuoltotaksojen hintakehitys olisi ”nolla +” -mallissa samat kuin taseyksikössä, eli korkeammat kuin esitettyssä fuusiomallissa. Tästä syystä fuusiomalli antaa edelleen parhaimmat mahdollisuudet sekä vesihuoltotoiminnan kehittämiseen Paraisilla että paremman ja edullisemman hinta-/laatusuhteen asiakkaille vesihuoltopalveluissa.

Andreas Holmgård (BDO Oy) on kokouksessa läsnä avaamassa ja vastaamassa talouteen ja kaupungin sekä konsernin kirjanpitoon liittyviin kysymyksiin.

Oheismateriaali

Vaikutusten arviointi

Ehdotus

Esittelijä ehdottaa jaostolle ohjausryhmän suosituksen mukaisesti, että se päättää ehdottaa kaupunginhallitukselle Paraisten kaupungin vesihuoltolaitoksen ja Paraisten kaupungin kaukolämpöyhtiön Paraisten Kaukolämpö Oy:n fuusiota siitä saatavien taloudellisten ja toiminnallisten synergioiden ja etujen vuoksi, jotka ovat parempia kuin muissa tutkituissa liiketoimintavaihtoehdoissa.

Päätös

Kaupungin tilintarkastaja Andreas Holmgård selosti kokouksessa vesihuoltolaitoksen yhtiöittämiseen liittyviä taloudellisia näkökohtia, ks. oheismateriaali.

Jäsen Christer Friis ehdotti, että vesihuoltolaitos säilytettäisiin omana taseyksikkönään eli ettei sitä fuusioitaisi Paraisten Kaukolämpö Oy:hyn.

Puheenjohtaja ehdotti, että jaosto esittää kaupunginhallitukselle lausuntona poiketen esittelijän ehdotuksesta seuraavaa:

Yhtiöittämisen malliksi esitetyn liiketoimintakaupan myyntivoitto on emoyhtiölle 4,8 milj. €, mutta sen hyöty häviää konsernilaskennassa, koska ulkopuolista rahaa ei ole kaupassa käytetty.

Vesihuoltolaitoksen nykyinen tasearvo on n. 10,7 milj. € ja sitä on tarkoitus liiketoimintakaupassa korottaa myyntivoiton edellyttämällä 4,8 milj. €:lla 15,5 milj. €:oon.

Tasearvon nousu / omaisuuden hankintameno korotus aiheuttaa taksankorotuspainetta ennestään korkeisiin käyttömaksuihin, tällä hetkellä 0,54 € / 21 % korkeammat kuin naapurikuntien keskiarvo. Vastaava ero on perusmaksujen osalta vielä korkeampi.

Uusi yhtiö velkaantuu järjestelyssä merkittävästi ja sen omavaraisuusaste putoaa 33-39 %:iin, kun sen tulisi olla yli 50 %. Korollisen velan määrä on v. 2030 10,2 milj. € ollen Paraisten kaupungin perustamislainan suuruinen. Mikäli vesihuoltolaitos jatkaa taseyksikkönä, vaihtelee omavaraisuusaste 47-55 %:n välillä ja korollisen velan määrä on v. 2030 0,8 milj. €.

Kaupungin mahdollisuudet vaikuttaa operatiiviseen toimintaan vähenevät yhtiöittämismallissa. Toisaalta kun on kysymys usean tuhannen asiakkaan vesihuollosta, on tärkeää, että päätöksenteossa on riittävän vahva luottamushenkilöedustus, kuten hallitus, valtuusto.

Fusion synergiaeduiksi on arvioitu 225 000 €.

Yhteenveto

Hallinnollisia hyötyjä 83 000 € ja teknisiä etuja 70 000 € tulee hakea tehokkaasti nykyisen taseyksikkömallin eli 0+ vaihtoehdon pohjalta.

Jaosto yhtyi puheenjohtajan ehdotukseen ja jäsen Christer Friis veti ehdotuksensa takaisin.

Tiedoksianto

Vesihuoltopäällikkö Marko Rusi, talouspäällikkö Petra Palmroos, kaukolämpöyhtiön hallituksen puheenjohtaja Tarmo Tuominen, kaupungininsinööri Manne Carla, kaupunginjohtaja Patrik Nygrén